

Havasréti Béla győri növényorvos és lepkész kollégám június 27-én válaszolt Hertelendy Péter gondolataira. Megengedte, hogy közöljem az írását.

„A legutóbbi bagolylepkes felhívásodhoz szeretnék némi kiegészítést tenni. (Tagja vagyok egy, a hazai lepkészeket tömörítő levelezőlistának, így az ott leírt megfigyeléseket is felhasználtam a kiegészítéshez.) Az elmúlt napokban itt Győr megyében is tapasztalhattuk a gamma bagolylepke intenzív rajzását. A megyében működtetett két fénycsapda (Győr-Bácsa és Mihályi) fogásai alapján a rajzáscsúcs június 18-19-én lehetett. A csapdáink higanygőz égővel működnek, ami ebben az esetben azért lényeges, mert a gamma lepke a normál fényre "nem reagál érzékenyen", azaz csak véletlenszerűen repül csak rá. Amúgy a tapasztalatok is azt mutatják, hogy túl vagyunk a rajzáson, tehát a fénycsapda adat helyes lehetett. A rajzás frontszerű volt, ami azt jelenti, hogy a délebbi országrészekben pár nappal korábban volt a csúcsrajzás. A gamma bagolylepke ugyanis vándor faj. Ez a lepketömeg Dél-Európából (Észak-Afrikából?) vándorolt fel és akár Skandináviáig is elrepülhet.

A faj vándor tulajdonsága a Palaearktikumban nyugatról keletre változik, mégpedig úgy, hogy a nyugat-európai populációk kizárólag vándorlók, míg Ázsiában stabil, helyhez kötött populációi vannak. Mi félúton vagyunk. Magyarországon az áttelelő és a vándorló népeség együtt fordul elő. (További kérdést vet fel, hogy az itt áttelelt példányok, vagy egy részük, nem repül-e el észak felé.) A fajnak ez a tulajdonsága bizonyítottan változott az elmúlt évtizedekben. Egy idő után Nyugat-Európában is lesznek áttelelő populációk. Egészen biztos, hogy ebben része van a felmelegedő éghajlatnak. A gyenge teleink nálunk már most alkalmasak lehetnek az egyre növekvő arányú áttelelésre.

Sajnos egy befogott példányról nem mindig lehet megállapítani, hogy vándor, vagy helyben született példány-e. A kopottság nem egyértelmű bizonyíték, egy magasfüves, cserjés állományban a lepkék hamarabb lesznek töredezetek, mintha akár több száz km-t repülnének szabad légtérben.

Mind az áttelelt, mind a berepült egyedek szaporodnak nálunk. A gammalepkének ma már 2, sőt egyes megfigyelések szerint 3 nemzedéke van. Ez a 3. nemzedék sok esetben csonka, de akár teljesen ki is fejlődhet. Mivel a faj vándorol, az utolsó nemzedék ősszel dél felé visszarepül. Bár ez nem olyan látványos, de igazolható. A fentebb leírtak inkább faunisztikai megfigyelések. Növényvédelmi szempontból a faj kártétele a fontosabb. Azt azért nem merném állítani, hogy a gamma lepke nem jelent veszélyt. Inkább "alkalmi kártevő" lenne a helyes elnevezése. Ha nagy tömegben jönnek a vándorló lepkék és ezek itt raknak petéket, akkor kialakulhat egy kártételi helyzet. Polifág állat, tehát szinte bármelyik kultúrnövényünkön megélhet. **Azt lehetne inkább tanácsolni, hogy most a rajzást követően fokozottan figyeljük a növényeinket (mindegyiket), és ha találkozunk a jellegzetes araszoló hernyókkal, akkor permetezzünk. Ennek van most az ideje.**

Végezetül egy érdekesség: A gamma bagolylepke imágója zömmel éjszaka repül, de nappal is megfigyelhető. Az a példány, amelyik nappal látogatja a virágokat - jellemzően a délutáni órákban - az biztosan frissen, 1-2 napja kelhetett ki. Ekkor még intenzíven törekszik észak felé, ezért repül nappal is és a repüléshez szükséges energia pótlásához látogatja a virágokat. Ezek még sterilisek, nem párosodnak. Erre csak akkor kerül sor, ha túl vannak az érési táplálkozáson, elhagyják a nappali repülést és csak éjszaka mozognak. De akkor már messze járnak tőlünk. Ezek a példányok tehát tényleg veszélytelenek ránk nézve. (A tőlünk északabbra gazdálkodóknak ugyanakkor esetleg okozhatnak gondot.)”

Győr, 2025. június 27.